Ontwerpsessie

Zelfvoorzienende Kazerne Zeewolde

natuur en milieu federatie flevoland | Samen voor een mooi en duurzaam Flevoland

CoLA

Zelfvoorzienende kazerne van de toekomst?

Op 15 januari organiseerde Natuur Milieu Flevoland (NMF Flevoland) het ontwerpatelier *Kazerne van de Toekomst* in Zeewolde. Ontwerpers, overheden, lokale en maatschappelijke vertegenwoordigers verkenden samen hoe de kazerne eruit kan zien met aandacht voor energie, voedsel, biobased bouwen, natuurinclusiviteit en klimaatadaptatie. Hoe ziet een zelfvoorzienende kazerne er uit? Dat is de ambitie die Defensie stelt voor de nieuw te bouwen superkazerne in Zeewolde. In deelsessies zijn 4 ontwerpen gemaakt en gepresenteerd aan Defensie.

Deze bijeenkomst is onderdeel van het programma 'Delen en Doen' dat het CoLA-netwerk in het kader van het Actieprogramma Ruimtelijk Ontwerp organiseert'.

Het project van CoLA is een samenwerking met ministeries VRO en OCW in het kader van het ARO Actieprogramma Ruimtelijk Ontwerp.

CoLA

Samen voor een mooi en duurzaam Flevoland

Impressie

De toekomstige kazerne van Defensie aan de Spiekweg in Zeewolde gaat de grootste van Nederland worden. 7.000 militairen zullen er gaan trainen, werken en slapen. De ontwerpopgave gaat in totaal minimaal 520 hectare aan grond in beslag nemen: 370 hectare voor de kazerne en 150 hectare voor een oefenterrein. Hoe ziet deze kazerne er straks uit?

Defensie wil graag dat de kazerne zelfvoorziendend wordt. Wat betekent dat? NMF Flevoland organiseerde hierover een ontwerpsessie op 15 januari, waaraan 40 organisaties deelnamen. Van overheden en architecten tot agrariërs.

Defensie verzorgde de aftrap door toe te lichten welke militaire behoeften in Zeewolde gaat landen. En hoe Defensie naar het begrip 'zelfvoorzienend' kijkt zoals is vermeld in het NPRD (Nationaal Programma Defensie). Daarbij ligt het accent op 'energie-onafhankelijk voor enkele dagen bij een dreigende situatie'.

Vervolgens lichtte twee sprekers toe hoe je via ontwerpend onderzoeken ook naar de opgave van een zelfvoorzienende Kazerne kan kijken. En zij stipten daarbij de kracht van Flevoland aan die daarbij benut kan worden. Peter Veenstra (LOLA Landscape Architects) keek daarbij naar de kracht van het productielandschap van Flevoland, zoals door hem onderzocht in het ontwerpend onderzoek 'Naar een casco Flevoland 2.0'. Vooral de ligging in agrarisch gebied biedt kansen voor toelevering van voedsel en korte ketens.

Jurgen Bey (Studio Makkink & Bey) gaf in zijn lezing inspiratie voor het gebruik van duurzame Flevolandse grondstoffen voor bijvoorbeeld de bouw van de Kazerne (bio-based bouwen), de kleding voor militairen (gebruik vlas) en keramiek (aardewerk). Via zijn ontwerpend onderzoek 'productielandschap Flevoland' toonde hij tal van kansen, zoals onder meer toegepast in de Noordoostpolder. Zo Defensie een bijdrage leveren aan een verlaging van de carbon-footprint.

In vier deelsessies werd intensief doorgepraat over de kansen en uitdagingen voor de invalshoeken: energie, *bio-based* bouwen, voedsel/productielandschap, natuurinclusief & klimaatadaptief ontwikkelen en inrichten.

Interessante denkrichtingen zijn verkend en het leverde concrete inpasbare ideeën op, zoals een groene strook rondom het kazerneterrein, koppeling met het lokale windmolenpark en nieuwe energie-opwek, een biobased gebouwde kazerne en een netwerk van agrariërs als "hofleverancier" van de benodigde voedselvoorziening voor de militairen.

Kortom: er liggen kansen voor een duurzaam, zelfvoorzienend ontwerp van de toekomstige kazerne aan de Spiekweg in Zeewolde. Deze eerste verkenning samen met Defensie en lokale en regionale betrokkenen smaakt naar meer.

Gebied

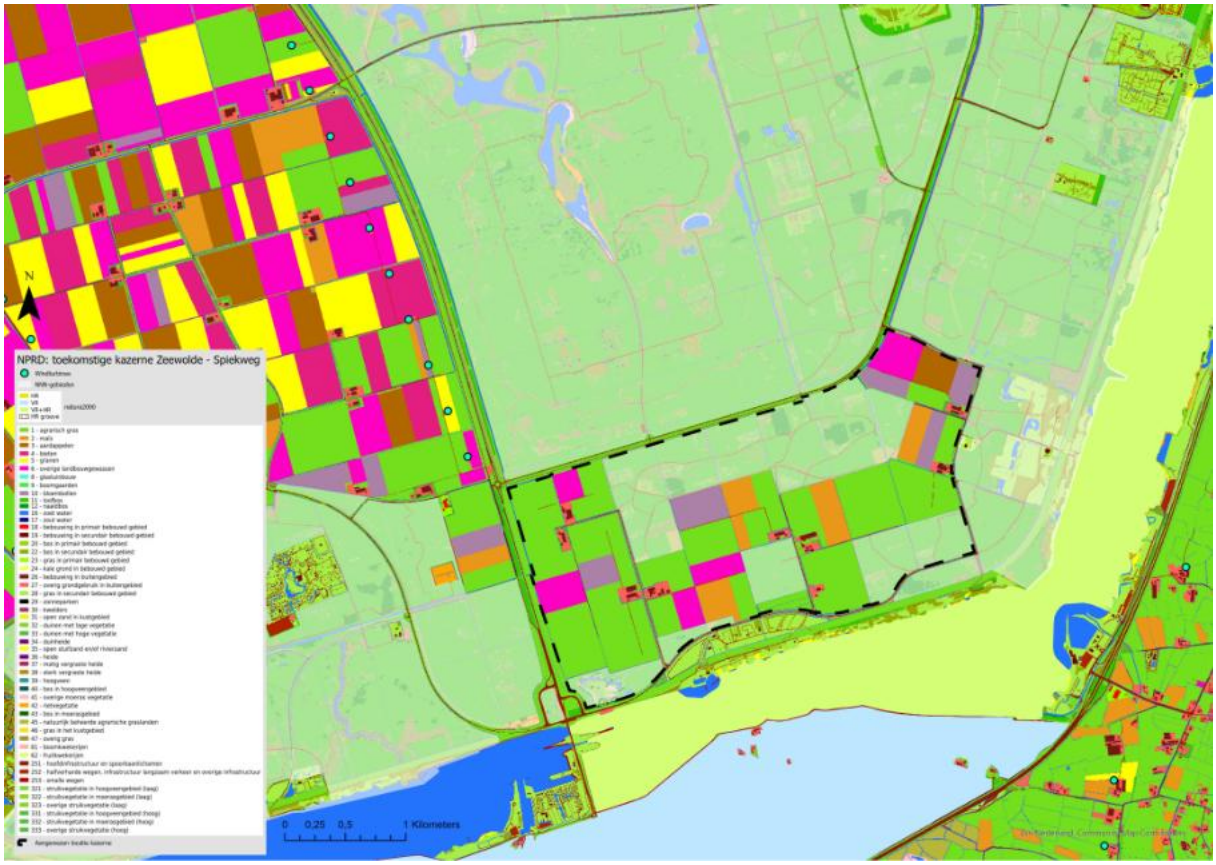

Geplande ligging van de 'superkazerne Zeewolde'

SPREKERS

Ir. ing. Gerhard (G.L.) Schonewille,
Projectmanager Kazerne Zeewolde van Defensie

Peter Veenstra,
LOLA Landscape Architects

Jurgen Bey,
Studio Makkink & Bey

Vera Dam, moderator
Directeur-bestuurder Natuur Milieu Flevoland

DEELSESSIE: ENERGIE ZELFVOORZIENEND

Intensieve gesprekken over kansen voor energie onafhankelijk ontwerpen

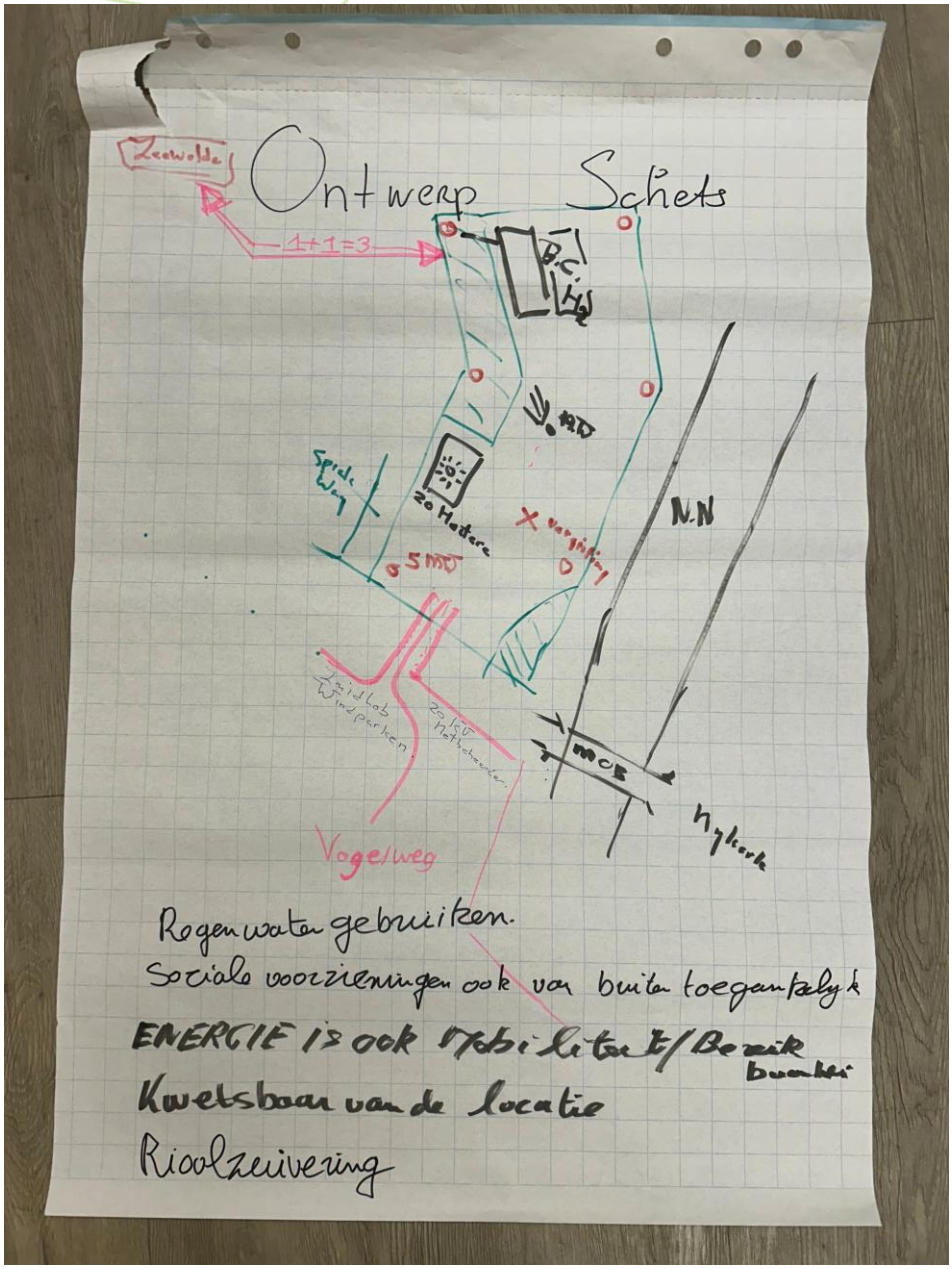

Ontwerpschets: energie zelfvoorzienend

DEELSESSIE: VOEDSEL & PRODUCTIELANDSCHAP

Deelsessie: voedsel / agrarisch productielandschap

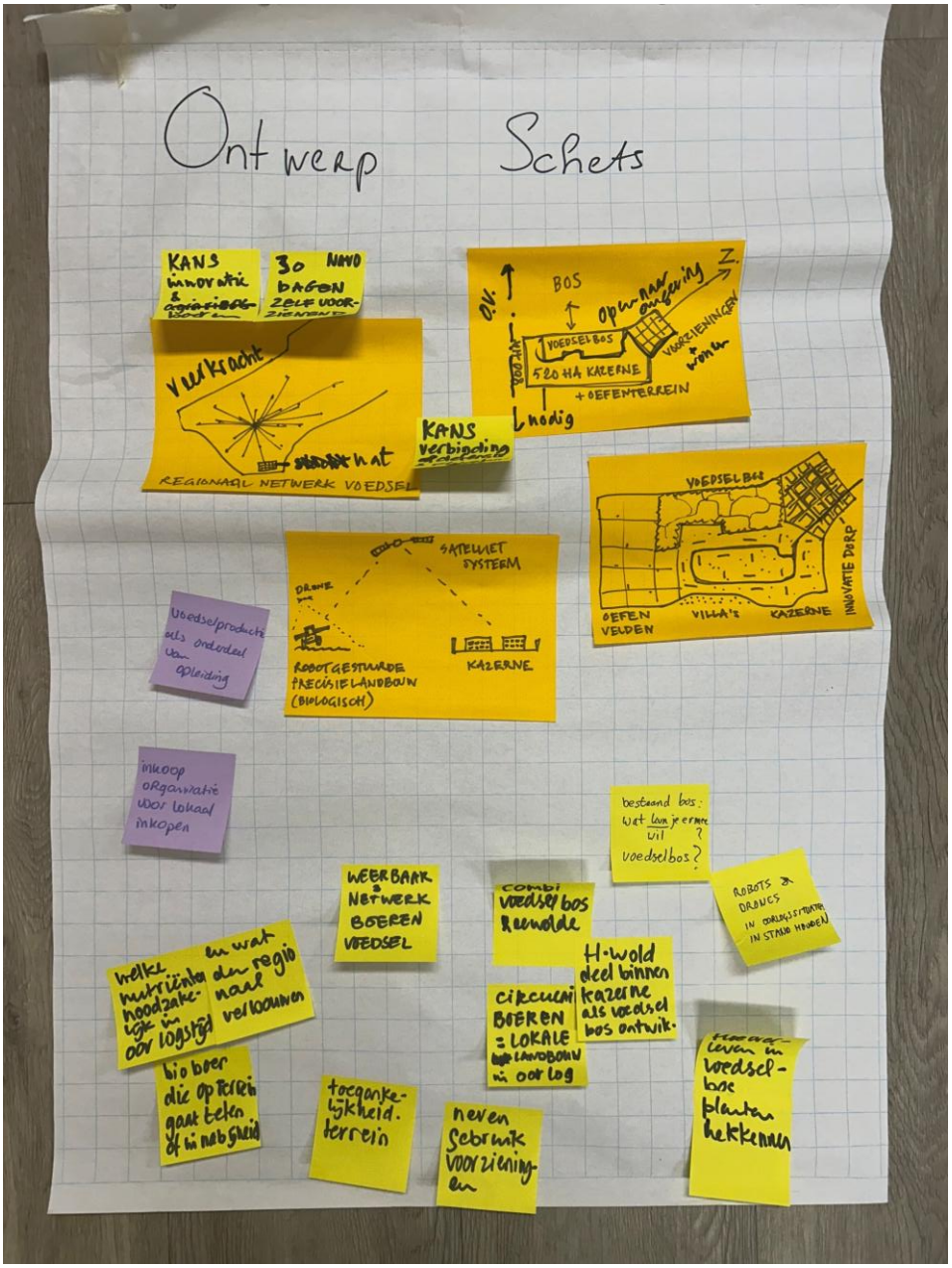

Ontwerpschets: voedsel zelfvoorzienend

DEELSESSIE: BIOBASED BOUWEN & PRODUCTIELANDSCHAP

Deelsessie: biobased bouwen

Ontwerpschets: biobased bouwen en benutting productielandschap

DEELSESSIE: NATUURINCLUSIEF EN KLIMAATADAPTIEF ONTWERP

Deelsessie: natuurinclusief & klimaatadaptief ontwerpen

Ontwerpschets: natuurinclusief en klimaatadaptief ontwerpen

Bijlage 1

Deelnemerslijst

Max Rijnierse	Defensie
Roel van Gerwen	Defensie
Indira van 't Klooster	Arcam
Tys de Ruijter	Provincie Flevoland
Daphne Bouman	Arcam
Jeanet van der Woude	Building Balance
Martin Looije	Landschapsarchitect
Marc Botermans	Vitens
Evaline Vink	Provincie Flevoland
Helga van der Haagen	Provincie Flevoland
Antoinette Bär	Gemeente Zeewolde
Paul van Liempt	Gemeente Zeewolde
Hans Polet	Gemeente Zeewolde
Rob van der Laan	Waterstofnetwerk Zeewolde
Rien de Meij	Gemeenteraads lid Zeewolde
Onno Nijhof	Scouting Nederland
Evert Bor	Scouting Nederland
Douwe Monsma	Biohuis
Johanneke Bakker	LTO-Noord
Maarten de Keijzer	Windpark zeewolde
Henk Klompe	Biologisch Teler
Karel Maliepaard	Windpark Zeewolde
Bastiaan E. Vlierboom	Borneo Architectuur Centrum
Heleen Smit	Defensie
Hendrik de Vries	Koepel Energie van Flevoland (energiecooperaties)
Sylvia Tinga	Defensie
Carla Dekker -de Wit	LTO-Noord
Jan Nieuwenhuis	Gemeente Zeewolde
Theun Schaaf	Gemeenteraadslid Zeewolde
Betty van den Braber	Gemeenteraadslid Zeewolde

Els van Es	Gemeenteraads lid Zeewolde
Harma Horlings	Staatsbosbeheer
Marloes van Os	Energieboswachter
Gerhard Schonewille	Defensie
Peter Veenstra	LOLA architecten/ontwerpers
Jurgen Bey	Makkink & Bey
Loes Huibers	Natuur en Milieu Flevoland
Pleuni Poleij	Natuur en Milieu Flevoland
Vera Dam	Natuur en Milieu Flevoland

Bijlage 2

Programma 15 januari 2026

Bijeenkomst 'Ontwerpen aan de toekomstige kazerne van Defensie in Zeewolde'.

13:00 **Inloop**
(locatie: De Verbeelding, De Verbeelding 25, 3892 HZ Zeewolde)

13:30 **Welkom**
Introductie door moderator Vera Dam van Natuur en Milieufederatie Flevoland

13:40 **Nieuwe Kazerne in Zeewolde: wat is de ontwerpopgave?**
Door Ir. Ing. Gerhard (G.L.) Schonewille, beoogd projectmanager Kazerne Zeewolde

14:00 **Ontwerpend onderzoek 'Naar casco 2.0 voor Flevoland'**
Door Peter Veenstra (van LOLA Landscape Architects)

14:20 **Ontwerpend onderzoek 'Productielandschap Flevoland'**
Door Jurgen Bey van Studio Makkink & Bey

14:40 – 15:00 pauze

15:00 **Aan de slag**
In gemêleerde groepen denken we als oefening samen na over wensen en eisen voor een nieuwe kazerne in Zeewolde en maken we een snelle schets/plattegrond van de nieuwe kazerne. Dit doen we samen met vertegenwoordigers van ondermeer Defensie, gemeente Zeewolde, Provincie Flevoland, maatschappelijke organisaties, bedrijven en ontwerpers.

16:30 **Terugkoppeling van resultaat uit de 4 deelsessies 'ontwerpen'**

Natuur en Milieufederatie Flevoland
Botter 11-49
8232 JS Lelystad

info@nmfflevoland.nl
www.nmfflevoland.nl

0320 – 253 505
NL35 INGB 0006 9313 98
KvK 40061700

natuur en milieu federatie flevoland

Samen voor een mooi
en duurzaam Flevoland

Provincie Flevoland

CBF Erkend Goed Doel

ANBI

Nationale Postcode Loterij